

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
SENAT

Comisia pentru constituționalitate

Nr.LXVIII/1296/2019

Comisia pentru administrație publică

Nr.XXX/137/2019

RAPORT COMUN

asupra

Legii privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.86/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr.3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, precum și pentru unele măsuri pentru buna organizare și desfășurare a referendumului național pentru revizuirea Constituției

În conformitate cu prevederile art.150 alin.(1) și (2) din Regulamentul Senatului, republicat, cu modificările și completările ulterioare, **Comisia pentru constituționalitate și Comisia pentru administrație publică**, prin adresa nr.L601/2018 din 28 mai 2019, au fost sesizate de către Biroul permanent al Senatului, în vederea dezbaterii și elaborării raportului comun *asupra Legii privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.86/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr.3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, precum și pentru unele măsuri pentru buna organizare și desfășurare a referendumului național pentru revizuirea Constituției, ca urmare a Deciziei Curții Constituționale nr.143 din 13 martie 2019.*

Proiectul de ordonanță de urgență are ca obiect de reglementare modificarea și completarea Legii nr.3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului,

cu modificările și completările ulterioare, precum și unele măsuri pentru buna organizare și desfășurare a referendumului național pentru revizuirea Constituției.

Din Nota de fundamentare și din preambul, rezultă că adoptarea proiectului este motivată de termenul scurt rămas până la expirarea perioadei de 30 de zile în care trebuie organizat referendumul național pentru revizuirea Constituției ca urmare a adoptării de către Senat în data de 31 septembrie 2018, în calitate de cameră decizională, a propunerii legislative privind revizuirea Constituției.

Curtea Constituțională, prin Decizia nr.143 din 13 martie 2019, a admis, în parte, obiecția de neconstituționalitate formulată de Președintele României și a constatat că prevederile articolului unic (cu referire la art. I pct. 18 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 86/2018) din Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 86/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr.3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, precum și pentru unele măsuri pentru buna organizare și desfășurare a referendumului național pentru revizuirea Constituției sunt neconstituționale.

În ședința comună din 11 iunie 2019, **Comisia pentru constituționalitate și Comisia pentru administrație publică**, analizând Decizia Curții Constituționale și prevederile legii trimise la promulgare, **au hotărât, cu majoritate de voturi, să adopte raport comun de admitere, cu un amendament admis** cuprins în Anexa care face parte integrantă din prezentul raport.

Membrii Comisiei pentru constituționalitate și ai Comisiei pentru administrație publică, reexaminând legea trimisă la promulgare în raport cu considerentele expuse în decizia menționată, în vederea punerii de acord cu dispozițiile constituționale, au adoptat soluția unui raport de admitere a legii, cu amendamente, având în vedere următoarele:

- prin Decizia nr.143 din 13 martie 2019, **Curtea Constituțională a admis obiecția de neconstituționalitate și a constatat că prevederile articolului unic** (cu referire la **art. I pct. 18** din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 86/2018) din Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 86/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, precum și pentru unele măsuri pentru buna

organizare și desfășurare a referendumului național pentru revizuirea Constituției **sunt neconstituționale.**

În motivarea obiecției de neconstituționalitate, Președintele României critică, printre altele, instituirea regulii potrivit căreia în procesul-verbal privind rezultatele referendumului numărul participanților trebuie să fie mai mare sau egal cu suma voturilor valabil exprimate la răspunsul "DA", a celor la răspunsul "NU" și a voturilor nule. Consacrarea unei asemenea reglementări echivalează cu legiferarea posibilității ca numărul participanților să fie mai mare decât numărul celor care au exprimat un vot (pozitiv, negativ sau nul), ceea ce contravine chiar principiului statului de drept și democratic, prevăzut de art. 1 alin. (3) din Constituție. Anexele nr. 2 și 6 din Legea nr. 3/2000, în cuprinsul cărora este operată această modificare, prevedeau anterior ca numărul participanților să fie egal cu suma voturilor pozitive, negative și nule. Având în vedere că aceste trei variante sunt singurele pe care un participant le are în momentul exercitării votului, modificarea adusă elimină chiar garanția corectei desfășurări a unui referendum, ceea ce contravine art. 1 alin. (3) și (5) și art. 2 alin. (1) din Legea fundamentală.

- Curtea Constituțională, prin decizia menționată, a reținut că "formula este similară în ambele versiuni, diferența constând în relația dintre cei doi termeni, în varianta inițială fiind vorba despre egalitate perfectă, în noua redactare permițându-se depășirea celui de-al doilea termen. Cu alte cuvinte, dacă înainte de modificare numărul participanților se considera că trebuie să fie egal cu suma voturilor valabil exprimate la răspunsul "DA", a celor la răspunsul "NU" și a voturilor nule, în actuala variantă, rezultată în urma modificării prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 86/2019, Legea nr. 3/2000 prevede că numărul participanților se consideră a fi egal sau mai mare cu suma voturilor valabil exprimate la răspunsul "DA", a celor la răspunsul "NU" și a voturilor nule.

În condițiile în care, potrivit art. 5 alin. (2) din Legea nr. 3/2000, referendumul este valabil dacă la acesta participă cel puțin 30% din numărul persoanelor înscrise în listele electorale permanente, Curtea constată că numărul participanților are o importanță crucială în ceea ce privește condiția prealabilă a cvorumului de participare, ce determină validitatea în sine a referendumului. Ca

atare, prevederile legale care acordă relevanță juridică numărului de persoane care nu și-au exprimat dreptul de vot în niciun fel, nici măcar printr-un vot nul, dar a căror prezență a fost consemnată în procesele-verbale ale secțiilor de votare, pot să vicieze condiția de cворum cerută pentru validitatea referendumului, crescând în mod artificial numărul participanților prin luarea în considerare și a celor care nu și-au exercitat în niciun fel dreptul de vot. În această manieră, formula propusă tinde să denatureze realitatea, conferind valențe juridice unor atitudini contrare spiritului civic și pune în discuție caracterul de stat de drept, prin riscul pe care îl implică, de alterare a rezultatului referitor la validitatea referendumului.

Curtea observă, în același timp, că nu este exclusă nici ipoteza evidențiată în punctul de vedere al președintelui Camerei Deputaților și al Guvernului, potrivit căreia, în practică, este posibil ca unii dintre alegători să nu își exercite dreptul de vot, deși se prezintă la urne, fiind luați în evidențele birourilor electorale ale secțiilor de votare respective. De aceea, pentru rigoare juridică și pentru o corectă reflectare a realității faptice, formula propusă de legiuitor ar trebui să facă referire la numărul participanților care și-au exercitat efectiv dreptul de vot, introducând în urnă buletinul de vot, indiferent de opțiunea exprimată.

În acest context, Curtea subliniază, totodată, că, în Codul de bune practici în materie de referendum adoptat de Comisia de la Veneția, se prevede în mod explicit, la secțiunea 3.2. "Libera exprimare a voinței electoratului și combaterea fraudei", lit. a. "Procedura de votare", pct. (ix), că "buletinele de vot neutilizate sau anulate nu trebuie scoase din incinta secției de votare".

În consecință, Curtea Constituțională a constatat că prevederile art. I pct. 18 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 86/2018 sunt neconstituționale, contravenind prevederilor art. 1 alin. (3) din Legea fundamentală care consacră caracterul de stat de drept al statului român.

La dezbateri a participat, în conformitate cu prevederile art.63 din Regulamentul Senatului, republicat, cu modificările și completările ulterioare, domnul Zsombor VAJDA, vicepreședintele Autorității Electorale Permanente, care a formulat o propunere de modificare a Art.I. pct.18 în sensul punerii de acord cu

dispozițiile legii fundamentale, potrivit considerentelor cuprinse în Decizia Curții Constituționale nr.143/2019, însușită și adoptată de membrii celor două comisii.

În conformitate cu prevederile alin.(4) al art.147 din Constituție, deciziile Curții Constituționale sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor, de la data publicării lor în Monitorul Oficial al României.

În consecință, **Comisia pentru constituționalitate și Comisia pentru administrație publică supun spre dezbateră și adoptare**, plenului Senatului, **raportul comun de admitere, cu un amendament admis**, a legii privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.86/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr.3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, precum și pentru unele măsuri pentru buna organizare și desfășurare a referendumului național pentru revizuirea Constituției.

În raport cu obiectul de reglementare și în conformitate cu prevederile art.73 alin.(3) lit d) din Constituție, legea face parte din categoria **legilor organice** și urmează a fi supusă votului plenului Senatului, potrivit art.76 alin.(1) din Constituția României, republicată.

Potrivit art.75 alin.(1) din Constituție și art.88 alin.(7) pct.2 din Regulamentul Senatului, cu modificările și completările ulterioare, legea urmează a fi dezbătută de **Senat** în calitate de **primă Cameră sesizată**.

Președinte,

~~Senator George Edward DIRCĂ~~

Secretar,

~~Senator Ionuț SIBINEȘCU~~

Președinte,

~~Senator Florin CARCIUMARU~~

Secretar,

~~Senator Eugen DŢOGARIU~~

Amendament Admis

*la Legea privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.86/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr.3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, precum și pentru unele măsuri pentru buna organizare și desfășurare a referendumului național pentru revizuirea Constituției,
adoptat de comisii*

Nr. Crt.	Text OUG nr.86/2018	Amendament adoptat de comisii	Observații
1.	Art. I. - 18. În tot cuprinsul anexelor nr. 2 - 6, sintagma "Numărul participanților trebuie să fie egal cu suma ce rezultă din adăugarea cifrelor de la pct. 5, 6 și 7." se înlocuiește cu sintagma "Pct. 2 >= Pct. 5 + pct. 6 +pct. 7."	2. La articolul I, punctul 18 se modifică și va avea următorul cuprins: „18. În tot cuprinsul anexelor nr. 2 - 6, sintagma „Numărul participanților trebuie să fie egal cu suma ce rezultă din adăugarea cifrelor de la pct. 5, 6 și 7." se înlocuiește cu sintagma „Pct. 2 = pct. 5 + pct. 6 + pct. 7".	Amendament adoptat de cele două comisii, cu majoritate de voturi.